

Таким чином, на підставі викладеного, слід зазначити, що при виникненні цивільних прав та обов'язків між юридичними особами публічного права та юридичними особами приватного права, саме на стадії укладання цивільно-правових договорів, відсутня основна ознака цивільного права – рівність сторін.

Література

1. Зубар В. М. Юридичні особи публічного права як учасники цивільних відносин. /В. М. Зубар/ Актуальні проблеми держави і права, 2008. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v43/07.pdf>
2. Фролов В. Д. Правочиноздатність юридичної особи та її здійснення за цивільним законодавством України (цивілістичний аспект): Дис. ... канд. юрид. наук / Одес. нац. юрид. акад. – О., 2004.
3. Харитонova О. І. Методологічні питання розмежування приватного та публічного права // Методологія приватного права: Зб. наук. пр. / Редкол.: О. Д. Крупчан та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2003.
4. Рахманкулов Х. Р. Законодавство Республіки Узбекистан про юридичних осіб / / В кн.: Суб'єкти гражданского права. Т. 1. Алма-Ата, 2001. С. 51.
5. Solotych S. Das Zivilgesetzbuch der Russischen Foderation. Erster Teil. Einfuhrung. Nomos. Baden-Baden, 1996. S. 30.
6. Ібрагімова Т. А. Юридичні особи в Киргизькій Республіці. IV 2 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.sac-civillaw.org/beitraege/beitraege.html>
7. Асъянов Ш. Юридичні особи в Республіці Узбекистан. IV 2 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.sac-civillaw.org/beitraege/beitraege.html>
8. Блащук Т. В. Організаційно-правові форми юридичних осіб в сучасному цивільному праві. /Т. В. Блащук/ Підприємництво, господарство і право, – 2005 – с. 3-6.
9. Чигир В. Ф. Физические и юридические лица как субъекты гражданского права. – Минск: Амалфея, 2000.

Ж. В. ЗАВАЛЬНА

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ПРАВОДІЄЗДАТНІСТЬ УЧАСНИКА ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН: АНТРОПОЛОГІЙНИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми дослідження, результатом якого стали нижченаведені тези, обумовлюється як суто теоретичними, так і практичними потребами. Щодо необхідності розробки, з точки зору

теоретичних потреб, серед інших, найпереконливішим аргументом, на наш погляд є дисонанс сучасних змін в громадському житті у суспільстві в цілому та ортодоксальних методів та засобів правового регулювання в тому числі до приватних відносин, що намагається зберегти та застосовувати до їх регулювання держава. Іншими словами, довгообговорювана науковцями зміна нормативіського праворозуміння на природно-правове, вимагає розгляд не стільки порядку встановлення, механізму виконання норм права, але дослідження проблем місця та ролі суб'єкта у встановленні та застосуванні норм поведінки у різних сферах суспільного життя, включаючи договірне регулювання приватно-правових відносин. Ще одним аргументом на користь дослідження психологічної сфери взагалі та правової свідомості учасників договірного регулювання приватно-правових відносин зокрема, є необхідність відродження прогностичної функції правової науки.

Серед усіх інших аргументів, що обумовлені практичною необхідністю виділяється аспект економічності та результативності як правових норм в цілому, так і норм встановлених в результаті договірного регулювання зокрема. Даний аспект доволі лаконічно виражений в принципі біологічних, суспільних, соціальних відносин, який одночасно є і принципом економіки, який в загальному вигляді можна виразити в формулі «за менших затрат, найбільш якісний результат». Даний принцип із невеликою поправкою працює відносно сфери правового регулювання, зокрема щодо нормотворчості і правозастосування: «за найменші витрати – стійкий правовий режим (правові відносини)». Так само це стосується договірного регулювання відносин.

Дослідження проводилось в антропологічно-аксіологічному дискурсі. Здійснивши аналіз проблем встановлення та здійснення сторонами договірного регулювання приватних відносин своєї правосуб'єктності, правочиноздатності, принципу свободи договору, рівності сторін в цивільно-правових зобов'язаннях, а також в результаті дослідження основних ознак договірного регулювання суспільних відносин, ми дійшли висновків відображених в нижченаведених тезах.

1. Роль та поняття правової установки. Для встановлення та досягнення найкращого результату необхідно не тільки добре виважена та гарно сформульована мікронорма, але внутрішнє переконання самих учасників досягнути заявленого результату. Розгляд правових процесів із антропологічної точки зору із обов'язковим вивченням психологічного аспекту можливості/неможливості встановлення регулювання. Вивчення та врахування внутрішньої правової установки дасть можливість прогнозування очікуваних результатів, а також підбір та встановлення засобів правового чи організаційного забезпечення впливу для досягнення таких результатів.

В літературі із правової психології та правової соціології вказується,

що для опису процесів на рівні індивідуальної свідомості використовується термін «установка» (настанова, переконання). Установка розглядається як заснований на досвіді особи суб'єктивний стан особи, пов'язаний із цінностями, сенс, значенням для неї того чи іншого об'єкта, що спонукає діяти певним чином. Тобто установку можна визначити як готовність до здійснення заздалегідь визначеної форми поведінки як реакції на об'єкт чи ситуацію.

2. *Правова установка і правова свідомість.* Право є живим тільки за умови, що суть норми дійшла до адресата, конкретної особи та стала її звичною дією. Право починаючись з норми, не тільки фіксується на носії, але й відтворюється в свідомості, в її вчинках, діях, в останньому сенсі воно є «неписаним» правом, але в теоретичному значенні як відображення норми в реальності. Таким чином, правова установка особи є центром правової свідомості та має забезпечувати буття права та виконання ним своїх функцій.

Правова установка є тією ланкою, яка сполучає особистість, право, правові відчуття, емоції, мотиви оцінювання, відношення особистості до правових цінностей, з однієї сторони і правову поведінку з іншої. Сутність установки визначається внутрішньою будовою елементів, які необхідно розглядати не як структуру, а як внутрішню сукупність відчуттів, які постійно змінюються, але в певний момент можуть досягти стану, характеристику якого можна висловити словом «готовність». Так само, такий стан готовності необхідний для встановлення відносин в договірний спосіб.

Для того щоб підтримувати відносини – виконувати встановлені мікронорми, дотримуватись правил поведінки – необхідна наявність внутрішнього переконання кожного із учасників. Таке переконання є специфічним станом і виникає у випадку наявності будь-якої потреби в ситуації її задоволення в учасника і виникає як настанова до здійснення певної діяльності, направленої на задоволення такої потреби.

3. *Правова установка та здатність до договірного регулювання.* Правова установка це готовність особи проявляти свою активність в сфері вивчення, реалізації та застосування права, а також у правотворчості. Це певна налаштованість всіх структурних елементів правосвідомості таким чином, щоб особа могла діяти відповідно до вимог правової норми (мікронорми), це і є головною ознакою правової установки. При цьому необхідно говорити не тільки про готовність учасників, але про їх переконаність у вірності рішень та поведінки. В договірному регулюванні потрібна стійка настанова, яка переростає в переконання. При цьому готовність це придатність (пасивний стан) до договору, а переконання є основою для здатності (можливість активної участі) до встановлення правил поведінки як програми для майбутніх дій у відносинах встановлених в договірний спосіб.

Література:

1. Боботов С. В. Проблема личности и права в освещении буржуазных исследователей // Проблемы социологии права/ Отв. Ред. В. Н. Кудрявцев, А. Б. Чяпас. – Вильнюс, 1970 – Вип. 1. – С. 241.
2. Варданянц Г. К. Социологическая теория права: монография – М.: Академический проект, 2007. – 439 с. С. 277.
3. Щербакова Н. В. Проблемы правовой установки личности / Ярославль: ЯрГУ, 1993., С. 12-13.

Ю. О. КОТВЯКОВСЬКИЙ

Сумський національний аграрний університет

ТРЕТЕЙСЬКА УГОДА ЯК ПЕРЕДУМОВА КОМПЕТЕНЦІЇ ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ

Третейський порядок розгляду спорів у порівнянні з державним судочинством має особливості щодо оперативного вирішення спірних питань і захисту порушених прав та законних інтересів учасників правовідносин. Серед таких особливостей є його добровільний характер, оскільки, відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону України «Про третейські суди», спір може бути переданий на розгляд третейського суду лише за наявності між сторонами третейської угоди. Таким чином, укладена в письмовій формі третейська угода є однією з підстав виникнення в третейського суду компетенції для розгляду справи.

З аналізу норм ст. ст. 5 та 12 вищевказаного Закону можна виокремити види третейської угоди: 1) третейське застереження в договорі, контракті; 2) окрема письмова угода; 3) як мінімум два листи, два телетайпних чи телеграфних повідомлень або два повідомлення іншого виду, здійснені з використанням засобів електронного чи іншого зв'язку; 4) підтвердження про укладення третейської угоди у відзиві на позов.

Разом із тим, Закон «Про третейські суди» містить досить суперечливі положення щодо форми самої третейської угоди. Згідно зі ч. 5 ст. 12 даного Закону третейська угода має містити відомості про найменування сторін та їх місцезнаходження, предмет спору, місце і дату укладання угоди. З даного положення вбачається, що передумовою укладання третейської угоди та однією з підстав звернення до третейського суду є наявність спору, про що зазначив у своєму рішенні Вінницький міський суд Вінницької області в ухваленому 10. 02. 2014 р. у цивільній справі № 127/25067/13-ц [2]. У той же час за ч. 6 вищевказаної статті посилення у договорі, контракті на документ, який містить умову про третейський розгляд спору, є третейською угодою, з чого можна